

НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ПЕДАГОГІЧНИХ НАУК УКРАЇНИ
Інститут педагогіки НАПН України
Відділ навчання мов національних меншин та зарубіжної літератури

ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА
Педагогічний факультет
творча навчально-наукова лабораторія
«Гірська школа Українських Карпат»

**«Україно моя вишивана:
етнокультурний та освітньо-виховний
потенціал української вишиванки»**

Збірник тез
III Міжнародної онлайн-конференції,

присвяченої Всесвітньому дню вишиванки

19 травня 2022 р.

(електронне видання)

За загальною редакцією
Наталії Богданець-Білоskalенко

Київ
Педагогічна думка
2022

УДК 37.017:39:008(477)(043.2)

*Рекомендовано до друку вченою радою Інституту педагогіки НАПН України
(протокол № 9 від 30 червня 2022 року)*

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:

Богданець-Білоskalенко Наталія Іванівна, доктор педагогічних наук, професор, завідувач відділу навчання мов національних меншин та зарубіжної літератури Інституту педагогіки НАПН України;

Червінська Інна Богданівна, доктор педагогічних наук, професор, завідувач творчої навчально-наукової лабораторії «Гірська школа Українських Карпат» Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника;

Караман Ольга Володимирівна, кандидат педагогічних наук, професор, провідний науковий співробітник відділу навчання мов національних меншин та зарубіжної літератури Інституту педагогіки НАПН України, професор кафедри української мови КУ імені Б.Грінченка;

Ліпчевська Інна Леонідівна, науковий співробітник відділу навчання мов національних меншин та зарубіжної літератури Інституту педагогіки НАПН України.

РЕЦЕНЗЕНТИ:

Кічук Надія Василівна, доктор педагогічних наук, професор, декан педагогічного факультету Ізмаїльського державного гуманітарного університету.

Попова Людмила Олександрівна, кандидат педагогічних наук, старший науковий співробітник відділу навчання української мови та літератури Інституту педагогіки НАПН України.

Україно моя вишивана : етнокультурний та освітньо-виховний потенціал української вишиванки : зб. тез III Міжнародної онлайн-конференції, 19 травня 2022 р. / за заг. ред. Н. Богданець-Білоskalенко (електронне видання). Київ : Педагогічна думка, 2022. 294 с.

ISBN 978-966-644-613-1

До збірника увійшли тези учасників III Міжнародної онлайн-конференції «Україно моя вишивана : етнокультурний та освітньо-виховний потенціал української вишиванки» (19 травня 2022 року), присвяченої Всесвітньому дню вишиванки. У роботах розглянуто питання, пов'язані з різними аспектами етнокультурного та освітньо-виховного потенціалу української вишиванки: українська національна ідентичність, питання мови та культури в умовах війни, соціокультурні трансформації українських національних символів у час воєнної агресії, освітній феномен українських оберегів в епоху цифровізації суспільства, національні архетипи української мови, формування культурної компетентності здобувачів освіти, вишиванка як об'єднувачий код українців у світі та багато інших питань.

Збірник адресовано науковцям, науково-педагогічним працівникам, педагогам, докторантам, аспірантам, студентам, практикам освітянської галузі, митцям та всім, хто цікавиться долею України, її традиціями та культурою.

УДК 37.017:39:008(477)(043.2)

За зміст публікацій, достовірність інформації, цитат, покликань на літературні джерела відповідальність несуть автори.

ISBN 978-966-644-613-1

© Інститут педагогіки НАПН України, 2022

© Педагогічна думка, 2022

майбутнього вчителя є педагогічна практика. Педагогічна практика студентів є провідним, домінуючим засобом їх підготовки до професійної діяльності та одним із основних засобів формування культурної компетентності майбутніх вчителів у вищих закладах освіти.

Література

1. Гусєва О. Культурна компетентність вчителя. URL: <http://www.allbest.ru> (Дата звернення 10.05.2022).

2. Кусайкіна Н.Д., Цибульник Н.Д. Сучасний тлумачний словник української мови. Київ : Видавничий дім "Школа" 2010. С. 32.

Світлана Цибульська,
старший викладач ІПО
Київського університету
імені Бориса Грінченка,
e-mail: s.tsybulska@kubg.edu.ua

МОВЛЕННЄВИЙ ЕТИКЕТ ЯК СКЛАДОВА КУЛЬТУРНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ

Ключові слова: мовленнєвий етикет, мовленнєва культура, культура спілкування, культурна компетентність.

З прадавніх часів і до сьогодні людство хвилюють питання: як виплекати гармонійну дитину та виховати її творцем власного життя, як передати прийдешнім поколінням духовні цінності та культурні ідеали? Відповіді на ці питання шукали і древні мудреці античних часів, і автори стародавніх манускриптів, і філософи сучасності. Не залишились осторонь глибоких міркувань і освітяни. Створення «Нової української школи» стало спробою знайти відповіді на ці животрепетні питання.

Сучасна школа має створити умови для гармонійного фізичного, інтелектуального та духовного розвитку вихованців, для формування культурних, високорозвинутих індивідуальностей, дослідників та патріотів. Нове покоління повинно бути носієм високих ідеалів Добра, Любові, Поваги, будувати своє життя на основах доброчесності, гідності, справедливості,

творити нове суспільство, орієнтоване на ідею Людини як вищої цінності. Місія школи - допомогти вихованцям визначитися зі своєю життєвою позицією, сприяти особистісному та культурному зростанню.

Культуру життя особистості зумовлюють системи як основних потреб, моральних принципів, так і стратегій життєздійснення, що спрямована на досягнення повноти життя, його цілісності, освоєння загальнолюдських цінностей. [3, с. 147] Найбільшою цінністю народу є його мова, невичерпна скарбниця нашої культури, живий код нації. Зникнення будь-якої мови є величезною втратою для всієї світової культури, бо втрачається один із досвідів пізнання, один з аспектів світобачення, одна з мовних картин світу. [4, с. 92]

Мова відіграє роль засобу спілкування, його творчого та духовного збагачення. А завдяки пізнавальній функції мови людина осягає нові явища дійсності, знайомиться з надбанням світової культури, пізнає створене попередніми поколіннями. Питання розвитку мови та мовлення, етики спілкування привертала увагу багатьох дослідників та мовознавців (Авраменко О., Вашуленко М., Вихованець І., Пономарів О., Радевич-Винницький Я., Стельмахович М.).

Живе знайомство молодших школярів з мовою у всій її багатогранності розпочинається з перших уроків навчання грамоти. Діти опановують не тільки правила граматики та поведінки у колективі, але й знайомляться з культурою мови, її орфоепічними, лексичними, граматичними, орфографічними нормами, мовленнєвим етикетом. З'ясуємо, яке значення вкладається у поняття «етикет». У перекладі з французької – це вироблені суспільством норми поведінки. Основу етикету становить словесний рівень. Мовознавці розрізняють три його види: етикет зовнішнього вигляду, мовний етикет і етикет поведінки. Зупинимо свою увагу на мовленнєвому етикеті. За віки кожна національність набула ознак неповторної етнічної самобутності та виробила свою особливу систему спеціальних висловів ввічливості, які становлять мовленнєвий етикет.

Мовленнєвий етикет - це національно-специфічні правила мовленнєвої поведінки, які реалізуються в системі стійких формул і висловів, що рекомендуються для висловлення подяки, прощання тощо в різних ситуаціях ввічливого контакту зі співбесідником, зокрема, під час привітання, знайомства, звертання тощо. [5, с.1]

Виникає питання, чи можна вважати синонімічними терміни «мовний етикет» та «мовленнєвий етикет»? Проаналізувавши, зміст, обсяг понять можемо зазначити їх відмінність. Мовний етикет співвідноситься з системою стандартних словесних конструкцій, усталених формул, які використовуються носієм мови як готові словесні штампи у власному мовленні.

Мовленнєвий етикет являє собою застосування мовного етикету в конкретних актах спілкування. Якщо мовний етикет – це набір засобів вираження, то мовленнєвий етикет – це вибір цих засобів, засоби реалізації. [6, с. 47] Таким чином, мовленнєвий етикет поняття ширше, оскільки включає норми усного та писемного спілкування, а також віддзеркалює психо-емоційні особливості мовця, відображає його лінгвістичні звички.

Вивчення та засвоєння норм літературної мови, уміле послуговування ними в особистій практиці є свідченням високої мовленнєвої культури особистості. А так як один із шляхів ефективної взаємодії з іншими людьми, що належать до різних культур та представляють інше світобачення, відбувається опосередковано через мову, можна зазначити, що розвинута мовленнєва культура особистості є одним із невід'ємних елементів її культурної компетентності, до яких також відносяться прагнення особистості до постійного вдосконалення, сформована система цінностей та ідеалів, розвинуті естетичні смаки. Звичайно, основи ввічливості, гарні манери, культура поведінки, уміння володіти словом закладаються з першими кроками дитини у сім'ї та у подальшому підкріплюються школою. Робота вчителя спрямовується на систематичне практичне засвоєння школярами норм мовної культури, оволодіння кращими зразками мовленнєвого етикету, що допоможе учням

опанувати необхідний життєвий мовний мінімум, засвоїти правила спілкування.

З перших днів навчання у школі діти знайомляться з нормами мовної поведінки у різних комунікативних ситуаціях (вітання, прощання, звертання до іншої людини, подяка, прохання, вибачення та ін.). Завдання вчителя - мудро і виважено вводить дітей у світ української мови, у якому якнайповніше проявляється наша культура, духовні цінності, морально-етичні орієнтації суспільства. Адже у мові знайшли своє відображення віками викристалізовані етнопсихологічні особливості українців, унікальними рисами характеру яких є хоробрість, щирість, порядність, простота, доброзичливість. І саме у лексичних одиницях віддзеркалилась національна своєрідність нашого народу. Адже стрижневим словом багатьох висловів українського мовленнєвого етикету є слова з коренем добр-, здоров-: добридень, добрий вечір, на все добре, добродію; здоров був, доброго здоров'я та ін. Наявна велика кількість слів-звертань із пестливими суфіксами: голубонько, соколику, матінко, таточку, сестричко та ін.; у багатьох етикетних висловах виступає слово із коренем ласк-: будь ласка (будьте ласкаві), ласкаво прошу, з вашої ласки... [1, с.36]

Щоб донести до дитини ці прекрасні перлини мовленнєвого етикету, вчителю потрібно не тільки знайомити дітей зі зразками живої народної мови, але й створити середовище, у якому дитина могла б засвоїти усе багатство мовленнєвих форм нашого народу. І найперше відгук у дитячих серцях повинно знаходити слово вчителя, яке слугує зразком, еталоном мовлення для дитини. У вчителя повинен бути великий арсенал вправ і завдань з етики мовлення, важливо створювати ситуації для висловлювань, проводити інсценізації. Надавати значення не тільки словесним формам впливу, а й роз'яснювати їх зміст, підкріплюючи демонстрацією правильного поводження у різних ситуаціях. Педагогу необхідно добирати такі методи, прийоми, форми роботи, що допомагатимуть дітям усвідомлювати зміст норм і правил мовленнєвої

поведінки, дозволять точно дібрати засоби виразності, закріпити їх у своїх діях та сприятимуть зростанню культури мовленнєвих стосунків.

Отже, на ефективність формування мовленнєвого етикету впливають ряд психолого–педагогічних умов: високий рівень професійно-педагогічної етики вчителя; забезпечення взаємодії з учнями на основі партнерства; використання інтерактивних методів навчання; розвинута емоційно-почуттєва сфера школяра; сформоване мовне середовище.

У першому класі діти вчаться володіти своїм голосом: добирають відповідний тон та висоту - в залежності від ситуації, підкріплюють їх мовою тіла. Другокласники створюють «партитуру» віршованих текстів, правильно визначаючи паузи та логічні наголоси, працюють над мелодикою голосу. Учні третіх та четвертих класів удосконалюють свою майстерність, поєднуючи усі засоби мовленнєвої та рухової виразності. На нашу думку, наслідування поведінки вчителя, схвалення дорослого, підтримка друзів, заохочення колективу мають формуючий вплив на молодшого школяра. Проте часто спостерігається дисбаланс між теоретичним рівнем засвоєння мовленнєвих норм та їх практичним застосуванням. Нівелювати це відставання вчителю допоможуть такі форми роботи, які дозволяють накопичувати досвід правильних мовленнєвих взаємин. Зокрема це бесіда, інсценування творів, прослуховування записів-зразків культури мовних стосунків, читання текстів, творча гра з розгорнутим діалогом.

У педагогічній системі виховання етичної культури школярів центральною ланкою є інноваційна ігрова технологія, що забезпечує побудову етичного діалогу з дітьми відповідно до їх вікових особливостей. Сюжетна канва етичного діалогу вплітає низку психолого-педагогічних методів, приймів, способів, які спонукають дітей до осмислення дій, зваженого прийняття рішень та моральних вчинків. Емоційне наповнення діалогу передбачає обов'язковий вихід на особистісну позицію учня у моральному виборі, який складає кульмінаційний момент діалогу. Важливе завдання, яке стоїть перед педагогом

під час проведення етичної бесіди, - вибудувати таку послідовність запитань, які поглиблюватимуть проблему, стимулюватимуть процес мислення дитини і скерують його до розуміння ситуації та найточнішого словесного вираження своїх думок. Звернення до особистого досвіду учня, заохочення до глибокого самоаналізу дозволяє йому дійти до усвідомлення, що мова – це не тільки поєднання правил, термінів та понять, а спосіб самовираження та спілкування. Такий діалог дає можливість кожному учневі не тільки закріпити правила культури мовлення, а й висловити свої почуття та переживання, поділитися думками та отримати позитивні емоції.

Отже, основні напрямки з формування мовленнєвого етикету лежать у площині комунікативно-пізнавального навчання, які окреслюють основні види діяльності вчителя, підбір завдань, дидактичного матеріалу, вибір методів та прийомів. Увесь комплекс засобів повинен підпорядковуватися основній меті – сприяти розвитку комунікативних умінь школярів. Доречне використання усталених словесних формул, уміння підтримати розмову, будувати діалог, дотримання правил культури поведінки - усе це свідчить про становлення мовленнєвої компетентності особистості, яка є основним показником мовленнєвого розвитку, який повинен забезпечувати досконале, повноцінне культурне спілкування людей за допомогою мови. В його основі має бути повага до співрозмовника. Визначальним елементом вияву поваги до співрозмовника, показником рівня культури мовця, його мовленнєвого розвитку виступає мовленнєвий етикет [2,с. 5].

Етичне та естетичне спрямування мовної діяльності повинно пробуджувати у дитині внутрішню потребу творити добро та проявляти себе через довершеність засобів мови. Кращими зразками виховання, сповненими глибокої думки, щирості почуттів, є прислів'я. Знайомство учнів з українською пареміографією розвиває мислення, дозволяє оцінити власну поведінку, пробуджує свідомість, вводить її у глибоке розуміння народного життя. Прислів'я - сива народна мудрість, моральний кодекс, етичні правила

поведінки, перевірені віками, у яких знаходимо для себе підтримку і пораду. Дітей приваблює у прислів'ях та приказках яскрава гра слів, внутрішня ритмічна будова, співзвуччя. Своєю яскравістю, точністю, емоційністю прислів'я допомагають глибше пізнавати світ і себе.

Питання мовленнєвого етикету, культури спілкування повинні органічно пронизувати увесь процес навчання початкової ланки. На думку вчительки школи №20 м. Києва Старушко О.В., формування мовленнєвого етикету у першу чергу залежить від збагачення лексики учня, його життєвого досвіду. Опосередковано через мову дитина налагоджує спілкування з людьми і дуже важливо, щоб способи його вираження були наповнені добром і привітністю. Тому велику увагу Олеся Володимирівна приділяє роботі з казками. Адже у них закарбовані мовні етикетні формули, через які передається дітям народна мораль, зразки суспільної поведінки.

Навички правильно вживати звертання вчителька відпрацьовує у інсценізаціях «У ляльковому театрі», «У бібліотеці», «На автобусній зупинці». Діти розподіляють ролі, продумують свої репліки:

- Добрий день, пані! Вибачте, будь ласка, що турбую. Чи підкажете, як проїхати до метро Золоті Ворота?
- Підкажіть, будь ласка, як пройти до лялькового театру?
- Пане, скажіть, будь ласка, котра година?

Ефективним методом для засвоєння мовних етикетних формул, на думку вчительки, є гра. Чіткі правила, порядок дій дають дитині уявлення про різні способи спілкування в залежності від мети, завдань, особливостей співрозмовника та спонукають обирати певні варіанти комунікації

Емоційною експресивністю відзначаються уроки Срібної О.Є., вчительки школи № 8 м. Києва. Оксана Євгенівна залучає дітей до фантазування, вирішення нестандартних завдань морально-етичного характеру. Наприклад, просить розказати історію «бідного телефона», який втомився від постійних

балачок власника чи «застудженого термометра», який мерзне за вікном. До виконання цікавих завдань Оксана Євгенівна долучає і членів родини, яким дитина повинна розказати казку про боягузливого лицаря, запросити ввечері до чаювання чи привітати зі святом. Наступного дня про свій досвід діти з радістю розповідають у класі. Такі завдання, на думку вчительки, не тільки тренують школярів практично застосовувати формули мовленнєвого етикету відповідно до ситуації спілкування, вчать вживати доречні словесні формули, співвідносячи їх з особливостями співрозмовника, але дозволяють потренуватися у виборі потрібного тону голосу, підкреслюючи свою поведінку відповідною мовою тіла.

Вчителям вдається об'єднати академічний та соціальний аспекти навчального процесу, створити позитивний настрій у дітей, невимушено і легко засвоювати етикетні форми спілкування і практично реалізувати їх. Найважливішим досягненням учня молодшої школи є оволодіння рідною мовою, уміння ввічливо донести свої думки співрозмовнику, налагоджувати доброзичливі контакти з оточуючими. Як зазначав В. Сухомлинський, мовна культура людини – дзеркало її духовної культури. Найважливішим засобом впливу на дитину, облагороджування її почуттів, думок, переживань є краса і велич, сила і виразність рідного слова. Роль цього засобу в початковій школі, де кожна зустріч з новим явищем навколишнього світу пробуджує в серцях дітей почуття захоплення, неможливо переоцінити. [7, с. 93]

Отже, рівень мовленнєвого етикету школяра визначається ступенем культури його мовлення і спрямуванням його комунікативної поведінки, рівня морального виховання. Його формуванню сприяє вивчення та засвоєння норм літературної мови з урахуванням вікової специфіки учнів, використання нормативних етикетних формул у власному мовленні, вільна комунікація з різною тематичною спрямованістю.

Література

1. Білоус М. Чарівні слова. *Урок української*. 2002. № 10.
2. Донченко Т. Мовленнєвий розвиток як науково-методична проблема. *Дивослово*. 2006. № 5. С.2-5.
3. Єрмаков І. Образ нової школи України. *Освіта майбутнього: наук.-метод. посіб.* Київ, 2008. 368с.
4. Кочерган М.П. Загальне мовознавство. Київ: Видавничий дім «Академія», 2010. 464с.
5. Український мовленнєвий етикет. URL: https://pidru4niki.com/1770071247604/dokumentoznavstvo/ukrayinskiy_movlennyeviy_etike. (дата звернення: 14.05.2022)
6. Радевич-Винницький Я.К. Етикет і культура спілкування. Львів: СПО-ЛОМ, 2001. 207с.
7. Сухомлинський В.О. Серце віддаю дітям: у 5т. Київ: Рад. школа, 1977. Т.3. 202с.

Марія Чепіль,
*старший викладач кафедри педагогіки і психології
Коломийського навчально-наукового інституту
Прикарпатського національного університету
імені Василя Стефаника,
e-mail: mariia.chepil@pnu.edu.ua*

ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ ВЧИТЕЛІВ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ ДО ІНТЕГРАЦІЇ ГУЦУЛЬСЬКОЇ ЕТНОКУЛЬТУРИ В ОСВІТНІЙ ПРОЦЕС ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ

Ключові слова: етнокультура, ігри, забави, Гуцульщина, Покуття, фізична культура, фізичне виховання.

В нашій країні, в результаті багаторічного колективного досвіду, сформувалася певна національна система фізичного виховання, яка тісно пов'язана з світоглядом людей, фольклором, релігійними системами та обрядами і побутом. Різноманіття етнічної української культури, зокрема гуцульської етнокультури, спонукає до вивчення педагогічного потенціалу її матеріальних і духовних надбань метою залучення в освітню практику як засобу фізичного виховання.

ЗМІСТ

ВСТУПНЕ СЛОВО	3
І УКРАЇНСЬКА НАЦІОНАЛЬНА ІДЕНТИЧНІСТЬ, МОВА ТА КУЛЬТУРА В УМОВАХ ВІЙНИ	
Сергій Дерев'янку Політична мова в умовах російсько-української війни	5
Ірина Дідух Національно-патріотичне виховання молоді: виклики сучасності.....	8
Віолетта Дутчак Капела бандуристів імені Т.Шевченка на захисті національної культури (від другої світової до сьогодення російсько-української війни).....	12
Микола Євтух Національні ідеї у творчості Лесі Українки.....	16
Катерина Журба Формування емоційної стійкості підлітків під час війни.....	18
Михайло Журба Московія як псевдослов'янський етнос.....	21
Любомира Глійчук Українська національна культура в умовах сучасних глобалізаційних процесів.....	25
Тетяна Качак Українська література для дітей як інструмент формування національної ідентичності школярів.....	27
Тетяна Кос Проблема мовних контактів: використання пам'яток української писемності російськими лексикографами.....	30
Микола Марчук Січковий рух на Покутті.....	34
Олена Матвієнко, Надія Силенко Психолого-педагогічні умови формування образного мислення молодших школярів засобами пісенного фольклору.....	39
Тетяна Мельничук Ідентичність, нація, національний імунітет.....	44
Валентина Новосьолова Активізація емоційно забарвленої лексики в мовленні учнів базової середньої школи в умовах війни.....	50
Марія Оліяр Формування культурологічної компетентності молодших школярів як психолого-педагогічна проблема.....	53

Марія Пазинюк	
Книга як засіб навчання, інтелектуального розвитку, духовного зростання та формування національної ідентичності зростаючої особистості.....	56
Ольга Палеха	
Мова як засіб формування національної ідентичності майбутніх учителів початкових класів.....	60
Оксана Поясик	
Музичний фольклор українських карпат як джерело етнокультури.....	63
Ірина Товкач	
Формування мовлення у дитини дошкільного віку в умовах війни як складника української національної ідентичності.....	66
Інна Червінська	
Вишиванка як символ соціокультурної ідентичності українця.....	71
Світлана Шевченко	
Національні ідеї у творчості Пантелеймона Куліша.....	76
Людмила Шкрєбтієнко	
Роль та значення української мови в умовах сьогодення.....	79

II СОЦІОКУЛЬТУРНІ ТРАНСФОРМАЦІЇ УКРАЇНСЬКИХ НАЦІОНАЛЬНИХ СИМВОЛІВ У ЧАС ВОЄННОЇ АГРЕСІЇ

Зоряна Ленів	
Потенціал вишиванок у процесі реалізації проекту «Воєнно-патріотичні руханки».....	81
Тетяна Рудюк	
Соціокультурна трансформація ляльки-мотанки у час воєнної агресії: етнокультурний та освітньо-виховний потенціал.....	86

III ОСВІТНІЙ ФЕНОМЕН УКРАЇНСЬКИХ ОБЕРЕГІВ В ЕПОХУ ЦИФРОВІЗАЦІЇ СУСПІЛЬСТВА: РЕГІОНАЛЬНИЙ КОНТЕКСТ

Оксана Денисюк	
Образ Мокоши на рушнику з Уманщини.....	88
Віта Кириченко	
Образ змія-дракона на рушниках Уманщини.....	90
Марія Клепар	
Виховний потенціал гуцульської вишивки у процесі формування національного світогляду учнів початкових класів Карпатського регіону..	92
Ірина Кучерак	
Розвиток просторового гнозису у старших дошкільників завдяки вишиванню.....	95

Ольга Третяк	
Про обереги українського народу на уроках у початковій школі.....	97
Марія Яремович	
Українська вишиванка та її роль у формуванні громадянської солідарності майбутніх учителів в умовах суперечливих інформаційних викликів.....	100

IV НАЦІОНАЛЬНІ АРХЕТИПИ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ

Марія Бржезицька	
Проблема мовних контактів: українська лексика в російських словниках.....	104
Наталія Осіпенко	
Майстер-клас з української вишивки: методичні рекомендації.....	107

V ФОРМУВАННЯ КУЛЬТУРНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ

Ірина Ананьєва	
Роль фахової передвищої освіти у вихованні інтелектуальної еліти нації.....	112
Наталія Бакуліна	
Формування багатомовної компетентності засобами неформальної освіти.....	115
Людмила Березовська, Алла Богущ	
Формування культури фахового мовлення у процесі підготовки майбутніх вихователів у ЗВО.....	121
Олена Біла, Інна Панченко	
До питання про індикатори міжкультурного спілкування здобувачів вищої освіти.....	127
Тетяна Близнюк	
Використання краєзнавчих матеріалів у процесі формування національної ідентичності учнів початкової школи.....	129
Наталія Богданець-Білокаленко	
Культурна компетентність у програмах з української мови для 5-6 класів ЗЗСО з навчанням мовами національних меншин в умовах НУШ.....	132
Валентина Богута	
Формування культурної компетентності майбутніх педагогів ПНПУ імені В. Г. Короленка.....	136
Мирослава Вовк	
Українська фольклористика: сутність, проблематика, ретроспектива.....	139
Людмила Галаєвська	
Формування культури спілкування на уроках української мови учнів ліцею.....	144

Наталія Гой	
Особливості формування культурної компетентності в учнів початкових класів.....	147
Ігор Горошкін	
Формування культурної компетентності учнів 5-6 класів в іншомовному освітньому процесі закладів загальної середньої освіти.....	150
Олена Горошкіна	
Метод проєктів як інструмент формування культурної компетентності учнів на уроках української мови.....	152
Наталія Деркачова	
«Код вишиванки»: в контексті правового виховання студентської Молоді.....	154
Ольга Деркачова	
Неологізми війни як маркер ідентичності українського світу.....	157
Світлана Дячок	
Роль української національної символіки у формуванні культурної компетентності й читацької грамотності п'ятикласників та п'ятикласниць НУШ.....	160
Наталія Загоруйко	
Українська народна гра як важливий засіб духовного й фізичного виховання молодшого школяра.....	164
Марина Загорулько	
Проблема формування культурологічної компетентності майбутніх вчителів початкової школи.....	167
Дмитро Засєкін	
Формування культурної компетентності на уроках фізики в учнів ЗЗСО...	170
Ольга Караман, Станіслав Караман	
Методичні орієнтири в збагаченні словникового запасу учнів 5-6 класів шкіл закладів загальної середньої освіти з навчанням мовами національних меншин	171
Ірина Комар	
Українська етнопедagogіка у підготовці фахівця соціальної сфери.....	175
Віолетта Лаппо	
Етнокультурні виміри духовного зростання особистості.....	177
Ірина Луценко	
Етнокультурні технології як невід'ємний складник освітнього процесу закладу дошкільної освіти.....	180
Галина Марчук	
Формування культурної компетентності в закладах середньої освіти.....	183
Наталія Матвєєва	
Формування культурної компетентності учителя НУШ.....	186

Тетяна Мочан, Ольга Кузьма	
Формування культурологічної компетентності майбутніх учителів початкової школи.....	190
Олена Онаць	
Вплив організаційної культури закладу освіти на формування в учасників освітнього процесу національної свідомості та самосвідомості.....	193
Юлія Павленко	
Використання ціннісного світу української народної вишивки в початкових класах.....	200
Любов Пена	
Використання виховного потенціалу української вишивки під час вивчення рідної мови.....	202
Анжеліка Попович	
Національно-культурні аспекти в навчанні стилістики української мови....	206
Юлія Руденко	
Ознайомлення з українською вишивкою дітей старшого дошкільного віку: народознавчий аспект.....	209
Діана Сабол	
Терапевтичний вплив української народної вишивки на реципієнта.....	211
Олена Фідкевич	
Дедуктивний аналіз тексту як прийом рецептивної технології EuroCom...	217
Наталія Філіпчук, Юлія Грищенко	
Музеї як осередки популяризації української вишиванки.....	222
Снежана Ходаківська	
Формування культурної компетентності майбутніх вчителів в процесі педагогічної практики у вищих закладах освіти.....	225
Світлана Цибульська	
Мовленнєвий етикет як складова культурної компетентності молодших школярів.....	227
Марія Чепіль	
Підготовка майбутніх вчителів фізичної культури до інтеграції гуцульської етнокультури в освітній процес початкової школи.....	235
Лариса Шевчук	
Ознайомлення з інформацією про символи української культури у процесі навчання української мови як державної.....	238
VI ВИШИВАНКА ЯК ОБ'ЄДНАВЧИЙ КОД УКРАЇНЦІВ У СВІТІ	
Олеся Генцар	
Традиційна жіноча сорочка як джерело вивчення та популяризації культурної спадщини Гуцульщини.....	241
Галина Завіша	
Локальні особливості вишивки Тернопільщини.....	245

Світлана Замрозович-Шадріна	
Вишита сорочка - оберіг українського народу.....	247
Анна Калініна	
Вишиванка як бренд вільного українського народу.....	249
Людмила Калініна	
Розмаїття української вишиванки.....	251
Тетяна Калюжна	
Символи вишиванки Черкащини.....	255
Ганна Карась	
Тема вишиванки у солоспівах Миколи Лисенка (на ознаменування 180-річчя з дня народження).....	257
Світлана Кондратюк, Наталія Павлушенко, Світлана Парфілова	
Українська вишиванка як автентичний одяг Слобожанщини.....	260
Серафима Криган	
Вишиванка як наука мистецтвознавства та її впливи на моду світу.....	263
Микола Малюга	
Історичний аспект розвитку мистецтва вишивки на території України.....	267
Людмила Мерва	
Сучасний дизайн вишитого одягу як елемент трансформації орнаментики та колористики носі Закерзонського краю.....	271
Лариса Недін	
Постать Марії Заньковецької в площині етнокультурного простору України.....	274
Валентина Снегірєва	
Вишиванка як пам'ять роду і національний оберіг.....	277
Любомира Тхір	
Фото виставки вишиванок до Всесвітнього дня вишиванки у школі імені Лесі Українки в Бартошицях.....	280
Надія Федішин	
Вишиванка - оберіг роду і генетичний код українця.....	284